

ten tanácskozó nemzetközi Világörökség Bizottság újabb magyarországi helyszíneket emelt az emberiség védett kincsei sorába: Európa talán legszebb sugárútját, az Andrássy utat, a pesti zsinagóganeget, valamint a táj és az ember évezredek összetartozását példázó, a Napkirály szavaival élve: „királyok borát, borok királyát” termő tokaji borvidéket. Az író jól érzékelteti, miként lesz egy-egy természeti érték által gazdagabb egy nemzet szellemi kultúrája, hiszen például „Tokaj szőlővesszei” nemcsak a borok szerelmeseinek, hanem a magyar irodalomnak is aranyszemeket termettek.

Érdeme a műnek, hogy nemcsak a számszerűen immáron nyolcra emelkedett magyar világörökségi helyszíneket, hanem a várományosi listán szereplőket is bemutatja. Esztergom és Visegrád királyi vára, Komárom hatalmas erődrendszere, a világhírű nóniuszt kitenyészítő mezőhegyesi méneshirtok, a rózsadombi termál karszterület vagy éppen a magyarországi tájházhálózat mind-mind olyan kincse hazánknak, amely a jövőben léphet az emberiség örökségeinek sorába. S hogy e vidékek miért érdemesek a világ védelmére, miért nemcsak nekünk, magyaroknak értékesek, hanem az egész emberiség méltán lehet büszke rájuk – megtudhatjuk a kötetből.

A szöveget bőséges és – ami manapság ritkán fordul elő – új képnyag eleveníti meg. A felvételek

készítői között a tehetséges fiatal fotóművészek – mint például a műemlékvédelmi fotós Bélavári Krisztina – mellett olyan nagy „öreg” tűnik föl, mint Kapocsy György vagy Hapák József. Művészi képeken csodálhatjuk meg a fertői táj naplemen-téjét, a hansági égerest, a karámból szinte kirobbanó, száguldó ménest, a csendes hortobágyi tanyát...

Az album sikerének záloga lehet, hogy írója előző, társszerzőként jegyzett könyvét (*Magyar történelmi városok*, Magyar Könyvklub, 2001) a könyvtárosok és pedagógusok Fitz József-díjával tüntették ki.

KARÁDI ILONA

(*Scolar Kiadó, Budapest, 2002, 144 o. 5950 Ft*)

Értéktörző Magyarország (Nemzeti parkok, világörökség)

A recenziót író érdekes helyzetbe került, miszerint egy olyan könyvről fog szólni, mely az ajánló megírásakor még nem jelent meg, ám a Szépirodalmi Figyelő ez évi utolsó számával egy időben kerül a boltokba. Az album a 2000-ben hasonló címen kiadott könyv – Őrségi Nemzeti Parkkal, Andrássy úttal, Tokaj történelmi borvidékkel és a Fertőtóval – bővített változata. A megjelenést okosan a karácsony előtti

időszakra tették, mellé téve egy angol nyelvű változatot (*Cherishing Hungary's Heritage, National Parks and World Heritage Sites*) és egy háromnyelvű interaktív CD-ROM-ot. Utóbbi tartalmazza az említett két nyelv mellett a német megfelelőt, illetve megragadva a multimédia kínálta lehetőségeket videofelvételekkel, a természet hangjaival és zenei aláfestéssel teszi teljessé az élményt.

Hiszen mindenképpen élmény belelapozni ebbe a könyvbe. Aki a TermészetBÚVÁR Magazinon nőtt föl, annak számára ismerős köntösben mutatkozik meg a szerkesztőgárda hitvallása: érték, szépség, sok hasznos ismeret. Az album kapcsán én még hozzátenném azt is, hogy „büszkeség”, mivel már pár fejezet elolvasása után egy kicsit kihúzza magát az ember az széken. Például a Duna két partjával és a budai Várnegyeddal mint a világörökség részeivel kapcsolatban rádöbben arra, hogy tulajdonképpen Budapesten élni mégiscsak jó – lényegtelené válik a hétköznapi benzingöz, a túlsúlyfoltosság és az idegeskedés, arra buzdít, hogy menj el este a Várba, nézd meg onnan a kivilágított Lánchidat, s megnyugszol. Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy a „világörökségbe” nemcsak úgymond műemlékek, épületek értendők, hanem lehet akár egy megőrzendő látkép is, amilyen a Duna két partja.

Saját kulturális örökségünket egy másfajta élménnyel egészíti ki a

természet világa, pontosabban nemzeti parkjaink élővilágának gazdagsága. Ezek azért sem negédes szavak, mert ahogy az előszóban Tardy János kiemeli: hazánk a természeti értékeket illetően olyan többletekkel rendelkezik, mellyel gyarapítani vagyunk képesek az Európai Uniót. Csak megerősítik a tételt azok a természetfotók, melyek tényleg csodálatosak és ámulatba ejtő szépségűek. Azonban ennyivel ne elégedjünk meg, menjünk el kirándulni, guggoljunk le a harasztba, és nézzünk körül!

Az album mottója nagyon találóan Radnóti *Nem tudhatom...* című verse, melyben a vitális életszeretet áthatja az egészen kicsi dolgokat, élő és élettelen egyaránt. Láng István előszava az ezeréves magyar történelemről kihagyható lenne. A tartalomhoz sokkal inkább kapcsolódik a már említett Tardy János-írás, mely a természetvédelem történetiségét beágyazza hazánk történelmébe. A harmadik előszó kifejezetten érdekes, Fejérdy Tamás a műemlékek mibenlétéről beszél, ami nyilvánvalóan a világörökségi részt hivatott alátámasztani, ám erre vonatkozó igényeinket nem elégíti ki. Az album természetszerűleg a képekre épít: két oldal szöveges leírást hét-nyolc oldal fotó követ. Legigényesebbek a természetfotók, melyek többségét a neves Kalotás Zsolt készítette, aki egyben az album képszerkesztője, ám a többi képet ille-

tően azt mondhatjuk, hogy minőségük váltakozó és néhol elég gyenge. Összességében egy szép album, mely ajándéknak sem utolsó. Tartalmilag nem az olvasmányos, hanem a lexikális tudásunkat bővítő könyvek közé tartozik.

PENCZ LEVENTE

*(TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó,
Budapest, 2002.)*

Mozsáry Gábor: Föld alatti vizek mélyén

1969 és 1976 között Mozsáry Gábor és búvártársai végigmerültek minden olyan vizesbarlangot, ahol a szifonúszás mint módszer szóba jöhetett. 1969 novemberében és 1972 áprilisa között ötször merültek a Kosuth-barlangban, 1972 őszén a Baradla-Alsóbarlangban, majd 1973 novemberében, 1974 húsvétján és szeptemberében a Csarnóháza, 1974 novemberében és 1975 elején kétszer a tapolcai Tavas-barlang, 1974-ben a Malom-tó, októberben pedig a Milada-barlang, végül 1975 januárjában a Feneketlen-Lednice és a Kecső-forrás következett. Hazai viszonyok között ez újfajta tevékenységnek számított. Sok dolgot tanultak és tapasztaltak meg, persze a maguk kárán. A könyvben – a nevíkhöz fűződő több ezer méter ad-

dig ismeretlen barlangszakasz felfedezésén és első bejárásán túl – szó van műhelytitkokról is. Olyan helyzetekről, amelyek megtörténtek, de többször nem szabad megtörténniük. Ezek kiküszöböléséhez szükséges a bűvárok között lévő bizalom és egymás iránti felelősség egyfelől, másrészt a jó minőségű felszerelés, illetve a zavaros víz és a zárt tér elfogadása. Sokszor hiába volt a fizikai és pszichikai erőnlét maximális kihasználtsága; mármint az eredményeket illetően. De a siker nem maradt el, azt hiszem, soha.

Gyermekként, egy osztálykirándulás alkalmával lehetőségem nyílt az aggteleki cseppkőbarlangot meglátogatni. Mennyire magával ragadtak a barlang különleges szépségei. Gondolok a cseppkővekre, dübörgő vízesésekre, hatalmas termekre. Azonban az aggteleki cseppkőbarlangnak – hivatalos nevén Baradla-barlangnak – van egy kevésbé ismert, nem látogatott helye a főág alatt. Ennek feltérképezéséről szól az első siker.

A történet során szinte mindenbe betekinthejtünk, ami egy-egy barlangkutatás alatt szóba jöhet. Átérezhetjük a több órán át tartó munka fáradalmait, a merülés előtti utolsó pillanatokat, a készülődést, a készülékekre fordított precíz odafigyelést, a meleg tea és főtt étel utáni vágyat. És jobb esetben a magabiztosságot: „ma van az a nap, amikor megvalósul a régi álom”.